

ISZÁNTÉL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
napilap*

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 118. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1916 május 24.

Menekülnek az olaszok, üldözzük őket.

Olasz hadszíntér. Budapest, május 23. (Hivatalos.) Csapataink már a Sugana völgy mindkét oldalán **előnyomulnak**. **Burgent** (Borgo) az ellenség menekülve hagyta el. Gazdag zsákmány maradt kezünkben. A gráci hadtest átkelt a határon és a megvert ellenséget üldözi. A Monte-Veréna olasz erőd már birtokunkban van. A Brand-völgybe támadásunk az ellenséges állások ellen Cihesánál folyamatban van. **A május 15-ike óta zsákmányolt lövegek száma 188-ra emelkedett.**

Tengeri repülő járműveink számos bombát dobtak a **San-Toma-Piave-Porto-Cruarói vasutvonalra**.

Orosz és délkeleti hadszíntér. Budapest, május 23. (Hivatalos.) **Höfer.**
Nincs nevezetesebb esemény.

Görögország megmozdult.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) **A Corriere della Sera** jelenti: Görögországból nagy csapatmozdulatokat jelentenek.

Szaloniki előtt.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) Szalonikiból táviratoz-
zák a Temsnek: A macedon határon, különösen Ghevgeli régiójában
szakadatlanul folyik az ágyuharc, de gyalogsági összecsapás még ma-
dig nincs. A bolgár fronton, állítólag uszküb felé fontos csapatmozdu-
latok észlelhetők.

Pánik Riminiben.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Rimini
jórészt elpusztult a földrengéstől. A Colonella templom bedőlt, a prefek-
tura és a városháza bedőléssel fenyeget. A földrengés irtózatos pánikot
idézett elő, a nép térdre vetette magát s kezét az ég felé emelve
kiáltozta:

— Ez az ég büntetése a sok kiontott vérért!

Olasz hang a béke ellen.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) A Popolo d' Italien írja:
Valamikor őseink sirva belevágták karmaikat Ausztria öklébe. Nem fo-
gunk újra engedni s belefogunk újra harapni sirva Ausztria öklébe.
Vannak, akik Velence átadása árán nem átalják a békét kívánni s erre
fogadalmat tesznek. *De mi elfogjuk fojtani ezeket a békeelhajtásokat.*

Nagy harcok a Nyugaton.

Berlin, május 23. A nagyhíradószál-
lás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Givenchy en Cohelle-től délnyugatra fel-
ismertük az angolok ellentámadási szándé-
kát és annak kivételét szórótűzünkkel mag-
akadályoztuk. Roelineourt vidékén visszaver-
tünk kisebb angol előretöréseket. A Maas-
területen a harc tevékenység az ellenség ki-
terjedt támadási kísérletei folytán különösen
élénk volt. A folyó baloldalán a Caunard-
erdőtől délre elfoglaltunk egy francia erőd-
házat.

Az ellenség támadásai a 304 es magas-
lattól keletre és Morte Homme déli lejtőjén
meghúsultak. A folyó baloldalán a Thiaum-
mont majortól északra húzódó arevonalon a
Caillotte erdőig heves gyalogsági harcra ke-
rült a sor. A franciák erős tűzérési előke-
szítés után **benyomultak legelől levő
állásainkba**. Ellentámadásaink a táma-
dási szakasz szárnyán ismét **visszavetette
őket**.

Baumonttól délre és a hasonló nevű
egykori erődötől délre, amely egyébként szil-
lárdan birtokunkban maradt, a harc még
nem ért véget. Vauxtól északra keletre vissza-
foglaltunk egy átmenetileg az ellenség ke-
zébe került ároktámaszpontot. A Combres
magaslaton árokrobbantással jelentékeny ki-
terjedésben elpusztítottuk az első és má-
sodik francia vonalat. Vaux les Palaneixnél
és Sonseynnél (a Maas magaslaton Verduntól
délkeletre) az ellenség támadásai már jórészt
zárótűzünkben omlottak össze. Kisebb osz-
tagokat, amelyek árkaikba benyomultak,
ezekben győztük le.

Vaillytól délnyugatra lelőttünk egy el-
lenséges repülőgépet.

Keleti és balkáni hadszíntér.

Lényeges esemény nem történt. (Min.
eln. sajtóosztálya.)

Gyászesetben ruhák 24 óra alatt festetnek feketére! Tisztítás vegyileg szárazon (Benzinben.)

Kézimunkák, Függönyök különös gonddal!

Különlegesség! Katonai csukaszürke egyenruhák átfestése tábori zöldre tökéletes kivitelben.

Postai megbízások soron kívül! **HALTENBERGER VILMOS** kekmefestő, vegytisztító és gőzmosó gyárában.

Gyári telefon: 34.

Felvételi üzlet: Rákóczi-ut 7.

Telefon: 14-69.

Kitüntetések

a 4. honvéddalagezredben.

A hivatalos lap tegapi száma a kitüntetések egész sorozatát közli, amelyben a vitéz 4-es honvédek részesültek.

A tisztikarban I. osztályú ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve: Gazdag Geza tart. hadnagy, Horváth Károly, Karácsonyi Jenő, Kemény Géza, Láng Lajos, Lőrincz Jenő, Skultéty László, Szalay Gyula, Tavasz István és Zaphureczky István tart. zászlósok, Bányai Zoltán, Biki Nagy Imre, Csatáry Gyula, az ellenség előtt elesett Gelberg Jenő; továbbá Kardos Miksa, Kertész Elek, Klamár Géza, Klein Jenő, Majthényi József, Morvai Lóránt, Szederkényi Mihály és Tandlich Jenő tart. hadapródok.

II. osztályú ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve:

Dr. Benyovszky János, Dickstein Zoltán, Gelber Sándor, Morvay Árpád és dr. Vajda Jenő tart. zászlósok, Gonda Hugó tart. hadapród, Ignál László tart. egészségügyi hadapród, Ilkóvits Zsigmond, Mikó Bertalan, Nógrádi Sándor és dr. Ternesz András tart. hadapródok, Aczél Lajos és Mangel Gyula hadapródjelöltek.

A legénységi állományban I. osztályú ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve:

Soós Imre és Szűcs Bálint tőrszörmesterek, Bács János, Fassel János, Fényes Lajos, Kauzsi Ferenc, Schulz Antal, Sztaniszlajev Károly és Takács Miklós őrmesterek, Arnóczki Pál, Buza Sándor, Darányi Sándor, Debreczeni Imre, Rada Tódor és Simon József szakaszvezetők, Biró Károly, Csorba Tódor, Gyuresán András, Kulucsesi Pál, Mészáros István, Nagy Gyula, Szabó Lajos és Tócai József tizedesek, Bakulya Mihály őrzető, Ambró Vassili, az ellenség előtt elesett: Bara János továbbá Bariák János, Barna Mihály, Becker József, Kacsán Pál, Lakatos Tégias József, Liszu Pál, Pager János, Pósa Mihály, Trifa Tódor, Végső Sándor és Zvalezky János honvédek.

II. osztályú ezüst vitézségi éremmel:

Doroghy Bálint, Malozanek Ágoston és Tehurl Ajfréd tőrszörmesterek, Balogh Elek, Csáti Jenő, Fiala Jenő, Hőgye Márton, Horváth Szabó Gyula, Kosotán József, Mauritz Zsigmond, Mikló Ferenc és Petrilla Pál szakaszvezetők, Ehrenreich József, Fazekas Gergely, Fitters Éliás, Glückmann Izidor, Glückmann Móric, Gyenge Tamás, Kovács János, Kovács Mihály Mezei Mózes, Mirkov Péter, Papp János, Szabó Sándor, Szekeres Imre és Szilágyi Mátyás szakaszvezetők, Csizmadia József, Daróczy Sándor, Hornok mátyás, G. Juhász Lajos, Karácsony Kipa, Kertész István, Kis Lajos, Kopcsa László, Lankó Pál, Mezei János, Pázmány József, Potkov Szvetozár, Papa György, Porubcsánszky Ágoston, Priavara János, Simónovics János, Szekeres Imre, Szilágyi Béni és Szimionás György tizedesek, Szteftek Péter egyévi önkéntes tizedes, Takó Mihály, Uhl Péter, Varga János és Zahari Éliás tizedesek, Andor Demeter, Csicsely János, Dandár Pál, Dávid Demeter, Drubina András, Fodor István, Ganz Tódor, Illés Sándor, Kurinczi István, Linder Mihály, Nikolits József, Oláh István, Petrone László, Szabó Sándor, Urbancsok János, Varga Ferenc, Vargha Gábor, Vidicki Radován és Vild Jakab őrzetők, Agárdy Lajos, Balla Sándor, Balogh Gyula, Becse János, Békészky Mátyás, Biró Imre, Buresán Pál, Burtzyk Péter, Csizsár István, Csúcs László, Csülöp Péter, Diminieaca Traján, Fencsik Áron, Fényes György, Futó István, Glaser Ede, Gulyás Ferenc, Hajdu Mihály, Hegedüs Máté, Horváth József, Jancsó István, Kardos István, Kiss Antal, Kondor József, Kovács Kálmán, Liva Antal, Majoros Imre, Mazán János, Paul Flore, Paulovits Andor, Piti László, Pozoga Illés, Puskás István, Rajky Antal, Széll Péter,

Szűcs Imre, Sztancsu Pál, Togyer Lajos, Tóth Árpád, Tóth Károly, Tuchik Tódor, Tuducse Atanász, Végső Sándor és Wargha Sándor honvédek, valamint Andor János őrzető, Arneszku József honvéd, Juhos Mihály népfelkelő ujalag bronz vitézségi éremmel lett kitüntetve.

A Kereskedelmi Bank megnyitása.

A jövő hét elején érkezik Nagyváradra a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank nagyváradai fiókjának társfőnöke: *Hargittay Bertalan*, aki *Szöke Sándorral* együtt vezeti az intézetet. Megérkezése után a bank fiókja megkezdte működését.

A bank izléses és ragyogó portált emel a Poyár háznak a Royal felől eső sarkán, hogy szemmel láthatóvá tegye azt a pénz-erősséget, amely e 176 millió alapitőkével bíró nagybankunkban rejlik s amely bizalomra hívja fel a külsőségekre fogékony falu népét épügy, mint a vállalataiban választékos intelligenciát és nagybirtokosokat.

A Kereskedelmi Bank idejövetele üdvös hatással lesz pénzpiacunkra. Két pénzintézet egybeolvadása s egynek kényszer-egyeségre való kényszerítése a legközelebbi jövőben végbemegy s újabb összeolvadásokról is érkeznek hírek.

A Kereskedelmi Bank nem jön Nagyváradra, mint zárt testület, amelynek saját munkásai végzik el a fiók berendezéseit. A helyi ipart foglalkoztatja a közműves munkálatokkal, amely most teljesen pang más-hol, itt öreg mesterek, akik egyébként nem dolgoznak, nagy pénzeket keresnek. Dolgozik Sztarill Ferenc építőmester, ez a nagyméretű építő és tervező agyvelő, s már ez is nagy eredmény. Azután itt készültek az asztalos munkák, úgy halljuk, Szabó Károlynál, a vaslőpőstket a nagyváradai vasöntőde és gépgyár készítette, minden Nagyváradról került ki az utolsó szegig, csak a kirakat hajlított üvegét kellett hozatni, mert azt Feketeerdőn sem gyártják. A téglát a helybeli téglagyárak adták.

Egy állam gazdasági erejének hőmérője iparának folytonossága vagy stagnálása. Erős csak az az állam, amely háboruban is fenntartja — áldozatokkal bár — iparának működését. A Kereskedelmi Bank a jövő érdekében áldozatot hoz, amikor itt fiókot létesít, embereket foglalkoztat, munkaalkalmakat nyit, kereseti alkalmakat ad a munkásoknak.

A pénz útörén keresztül ad új vért Nagyvárad és Biharvármegye kincseinek kiaknázásához s ennek gyümölcsét évek munkája után fogja látni, míg itt a jólét feltételeit azonnal megteremti. Ezért, bár a város és a megye vagyona a helyi pénzintézetekben van s azok boldogulása nekünk anyagi kérdés, — a Kereskedelmi Bank idejövetele elé nyugodtan nézhetünk, mert a mi pénzintézeteinket is segíteni fogja gazdasági céljaik éréseben.

Magunk részéről az ellenőrzést saját piacunk érdekében teljesíteni fogjuk, de meg kell adni az előzetes bizalmat a vezetőknek. *Szöke Sándor* és *Hargittay Bertalan* főnököknek, hogy pénzintézeteink sérelme nélkül fogják értékes munkájukkal feladataikat teljesíteni.

A gabonakészletek rekvirálása.

A gabona rekvirálás munkája a végét járja az egész országban; május végéig teljesen be kell fejezni a rekvirálást. Nagyváradon már felkutatták a készleteket s jelentést tettek az eredményről. Nálunk kevés a termelő s ezért nem is nagy dolguk akadt a rekviráló közegeknek.

Biharmegyében azonban már sok munkát adott a készletek felkutatása. Némely községben tetemes gabonakészleteket találtak a pénzügyőrök. Ahol házrópházra járva kutattak, a lakosságnak alkalma volt eltakarítani készleteit. Egyes helyeken nem fizette ki az eredmény a vele járó fáradságos munkát. Végre is 15—20 kiló felesleg lefoglalása, azt hisszük nem volt intenciója a rendeletet kibocsátó legfelsőbb hatóságnak s csak elkeseredést kelthet.

A kormánytól igen sok város és község kérte a felesleges készletek visszahagyását, azonban előbb a kormány is tájékozódást akar szerezni a lefoglalt készletekről.

A belügyminiszter táviratban hívta fel Nagyvárad város polgármesterét s valószínűleg az összes törvényhatóságokat, hogy a rekvirálás eredményét május 20-ig jelentse be. Közli a miniszter, hogy a számszerű kimutatásba nem vehetők fel azon készletek, melyeket a rekvirálást megelőzőleg kibocsátott felhívásra jelentettek be, valamint az önként bejelentett feleslegek sem.

A miniszter elvárja, hogy most már a rekvirálást erőlyesen keresztül viszik és befejezik, annál inkább, mert a felesleges készletek visszahagyása iránti kérelmek fölött csak az elért eredmény ismerete után dönt.

A köztisztviselők hadiélvei.

A törvények értelmében minden köztisztviselő, aki jelenleg a háboruban van, az a háboruban eltöltött éveket kétszeresen számíthatja be a nyugdíjba. Kétségtelen, hogy ezek a tisztviselők méltán részesültek erre a kedvezményre, azonban az is tény, hogy azok a tisztviselők, akik nem teljesítanak katonai szolgálatot, szintén megérdemlik, hogy kivételes elbánásban részesüljenek. Az idehaza maradt tisztviselők ugyanis tízszeres feladatokat oldottak meg, még pedig oly derekasán, hogy p. o. a közigazgatásról már maga Ő felsége a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. Ha tehát katonáknak megadják a háborus éveket a kétszeres beszámítást, akkor azt a kedvezményt katonai szolgálatot nem teljesítő tisztviselők is megérdemlik. A tisztviselők különben már ebben az ügyben megtették a lépéseket. Legújabbban a községi jegyzők mozdultak meg, hogy a kedvezményben ők is részesüljenek. Tulajdonképpen ezen az uton tudtuk most meg, hogy már maga a kormány is foglalkozott ezzel az ügygyel, még pedig igen kedvező kilátások mellett. Maga gróf Tisza István már ki is jelentette, hogy igenis a kormány az összes köztisztviselőkre ki akarja terjeszteni a háborus évek kétszeres beszámítást. Sőt már dolgoznak is ezen a terven és annak idején a kormány be is fogja nyújtani javaslatát a törvényhozáshoz. A kormánynak az a terve, hogy a kedvezményt az összes közigazgatási ágazatokra ki fogja terjeszteni. Ebben a kiterjesztésben tehát a községi jegyzők is benne vannak.

Előnyomulásunk a velencei síkföldre.

188 ágyu a zsákmányunk.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) A Sugana-völgyben az olaszok elmenekültek Borgó ből. A Monte Verene olasz művet elfoglaltuk. **Eddig 188 ágyut zsákmányoltunk.** (Hófer jelentéséből.)

A Girnoledi Venezia jelenti: Tonedda, Bossina, Lagi, Arsiera és Vele helységeket katonai parancsra kiűritették a polgári lakosságtól.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Az összes eddigi zsákmányunk Tirolban főlér két teljes olasz hadosztállal a hozzávaló tüzérséggel együtt. Az astachi sikstgot annyira megtisztítottuk, hogy **sem a vi'gereuthi, sem a lafrauni területeken nem állanak olaszok.** A Monte Majo elfoglalásával a belső olasz védelmi öv nyugati szárnyát birtokunkba vettük. Tüzérségünk immár az Astacchió előtti utolsó akadályzónát ostromolja a pasubio fornii

vonalon, amely már magát a velencei síkföldet jelenti.

Luganóból jelentik: Olaszországban erős forrongás észlelhető. A kormány intézkedésére számos letartóztatás történt különösen szocialista körökben. Az Avanti egész helyi rovatát törölte a cenzura.

Zürichből jelentik: A Neue Zürcher Zeitung reprodukálta a Popolo d'Italia egy cikkét, amely arra vall, hogy az **olasz hadvezetőség értesülve volt a magyar-osztrák csapatok támadásáról**, csak hogy ennek nem tulajdonított nagy jelentőséget, sőt utóbb déltiroli sikerekben is bizakodott. A Popolo d'Italia a többi közt a következőket írta 16 iki számában: Déltiroloba negyedmillió főnyi osztrák magyar erősítés érkezett, számos nehéz ágyuval. Károly Ferenc József trónörökös megsemmisítette a hadsereget és résztvevő Trientben a haditanácsban.

Az igazi háboru csak most kezdődik.

Budapest, május 23. Berlinből jelentik: Az angol parlamentben a szolgálati kötelezettség ellenségei még mindig próbálkoznak azzal, hogy a már elfogadott javaslat életbe léptetését legalább késleltessék. Holt képviselő interpellációjára Samuel Helbert miniszter kijelentette, hogy a kétszáz ezer nő polgár behívása csak az első szükségletet elégítene ki. Forster pénzügyi államtitkár ezeket mondta:

— **Még nem lehet biztosra venni, hogy a háborunak szeptember 15-ig csakugyan vége lesz.** Nekünk tovább kell nézünk és szemünket nem fordíthatjuk el a jövőtől. Ezért volt elkerülhetetlen a kötelező szolgálat javaslatának előterjesztése.

A Morningpost stockholmi tudósítója jelenti:

Tjihatje ezredes, dumaképviselő Angliából hazatérőben több stockholmi politikusak elmondta, hogy Angliában általánosan azt beszélnek, hogy az **igazi háboru csak**

most kezdődik. Az angol államférfiak vele folytatott beszélgetések során azt a nézetüket fejtették ki, hogy a kis nemzeteknek is részt kell venniük a jövő békekonferenciáján.

Bethmann Hollweg birodalmi kancellár Wiegand Károly amerikai újságíró előtt interjúban kifejtette véleményét Grey és Poincaré legutóbbi nyilatkozatával szemben. A Lokalanzeiger szerint a kancellár nyilatkozata az antant minisztereihez intézett abban a felszólításban csúcsosodik ki, tegyék hát végre félre — ha igazán óhajtják a békét — az egymás okolásának és a fogadkozásnak módszerét és lépjenek elő tiszta, világos megállapításával azoknak a kívánságoknak, a melyeknek teljesülését a békekötéstől várják. Csak kívánságaik és feltételeik nyilvánosságra hozatalával lehetne valamennyi nép vágyakozását a megvalósuláshoz közelebb vinni. De minden fejtegetések alapelve csak a mostani valóságos hadihelyzet lehet.

Az olasz elkészül bevonulásunkra.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) **A Secoló megállapítja, hogy a magyar-osztrák támadások kibővültek és állandó hevesességgel folytatódnak. Ezek kétségtelenül a határon túl is kiterjedhetnek.**

Olasz izgatás a háboru mellett.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: A háborus párt gyűlésén Bosotti milanói képviselő izgató beszédet tartott a háború mellett. Érdekes, hogy a beszéd akkor ért véget, mikor offenzívánkról az első riasztó hírek megjelentek.

Franciák békevágya.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Komolyan foglalkoznak itt a német békejavaslatokkal, s a kancellárnak e részben tett kijelentéseivel. **Franciaország, vélik, szívesen kötne békét, ha komolyhelyről tennének javaslatokat.**

Frigyes királyi herceg 60-ik születésnapja.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Frigyes királyi herceg tábornagy június 4-én üli meg születésének 60-ik évfordulóját. Nem lehetetlen, hogy II. Vilmos német császár ez alkalommal a főhadiszállásra utazik.

Budapesten folynak a tanácskozások.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) A Bud. Tud. jelenti: Ma minisztertanács volt. A magyar-osztrák kiegyezési tárgyalásokat csütörtökön Budapestre folytatják. E célból az osztrák miniszterek és előadók csütörtökön Budapestre érkeznek.

Take Jonescu haragszik királyunkra s a német császárra.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: Take Jonescu, az ismert oroszparti agitátor, kijelentette, hogy visszaküldi Ferenc József királynak a vaskoronarendet, ugyisint Vilmos császárnak a vörös-sas rendet, amelyet annak idején neki ajándékoztak.

Olasz magyarázatok győzelmeinkről.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) A Berliner Tagblatt jelenti: **Győzelmeink erkölcsi hatása** az olasz fronton elért győzelmek folytán Olaszországban **igen nagy.** Az olasz kormány Cadorna jelentésein kívül közleményeket ad ki, a melyekben megmagyarázzák a népnek, hogy osztrák területen levő elvesztett olasz állások csak ideiglenes támaszpontok voltak s ezért a hírek tulzoltak, amelyek vereségről szólnak.

Az odesszai román konzul nyilatkozata.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből táviratozzák: Az odesszai román konzul kijelentette, hogy **Románia egyelőre nem tartható az oroszok kimondott ellenességének.** Oroszországban általános az elkeseredés Románia ellen.

A bukaresti Minerva jelelenti: Besszarábiában az oroszok lázasan építenek új vasutvonalakat észak-déli irányban.

Az angolok nagyot nézhettek.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) Konstantinápolyból jelenti a nagyfőhadiszállás: Az Irák fronton Kut-el-Amar a elfoglalásával ránk nézve előállott kedvező helyzetet megváltoztattuk s védelmi vonalunkat 3 nappal ezelőtt a Tigris jobbpartján kissé visszavontuk. Az ellenség ezt csak 2 nap mulva vette észre, amikor lovasságot küldött előre kipuhatólái állásainkat.

Elsüllyedt orosz hajó.

Budapest, május 23. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből táviratozzák: Egy Sebestopolból Renibe uton levő orosz löszerszállító hajó a Fekete tengeren bolgár aknába ütközött legénységével együtt elpusztult.

Egy áthelyezés és következményei.

A közigazgatási cirkuszról.

Megírta a Tiszántúlnak annak a vesztegetési pörnek a lefolyását, melyet az ügyészség Bányay Józsefné ellen indított amiatt, hogy Kráhm László „hivatali esküt tett rendőrtisztviselőt, aki a rendőrkapitány által kihallgatások önálló vezetésével meg volt bízva”, megakartá vesztegetni, hogy egy ügyet szüntessen be, amely ellene folyt. A Kráhmra vonatkozó hivatali minősítést a királyi ügyészségnek lapunkban is közölt hivatalos kommunikációjából szövegszerűen idéztük.

Ezen a tárgyaláson Gerő Gusztáv dr azzal érvelt fele ártatlansága mellett, hogy nem is vesztegethette meg fele Kráhmot, mert ez utóbbinak nem volt joga kihallgatásokat önállóan vezetni és jegyzőkönyveket felvenni.

A tárgyalás befolyezése után Kráhm László a folyosón találkozott Gerő Gusztáv dr ügyvéddel, akinek a következőket mondta felháborodással:

— Hogy nem érvényesülhettem, annak is az ön kedves tatája, a főkapitány ur az oka, aki 14 évi becsületes és eredményes munkáját annyival se tudta honorálni, hogy valamely, habár a legkisebb tiszteletbeli címet is kieszközölje volna részemre.

Másnap Gerő Ármán rendőrfőkapitány behívatta magához Kráhm Lászlót, aki a bünygyi osztály személyzetéhez tartozik, s felszólította, hogy kérje azonnal a bünygyi osztálytól a központi közigazgatáshoz való áthelyezését. Kráhm e felszólításra tisztelettel kijelentette, hogy ezt nem teszi, jelenlegi alkalmaztatásával megelégedett s azért, mert véleményét meg merte mondani, nem helyezhető át. Gerő Ármán főkapitány ezután a polgármesterhez tett előterjesztést, s Rimler Károly polgármester Kráhmot a közigazgatási iktatóba helyezte át, ahol jelentéktelen munkát bízta rá. Az ügyosztály vezető ezért Kráhm sürgős visszahelyezését kérte.

A rendőrkapitányi hivatal bünygyi osztályától nyolcan vonultak be hadiszolgálatra: Jánossy Gyula osztályvezető-kapitány, Egely Lajos rendőrkapitány, Bodó László rendőrfelügyelő, Klemensz Rezső gyakornok, Vass Árpád gyakornok, Pásztor Jenő szakdijnok, Kovacevics Iván és Tóth István detektívek s eltávozott Roskoványi Zoltán szigorló joghallgató. E kilenc munkaerő helyett két kezdő gyakornokot neveztek ki a helyre, ahonnan viszont az iparügyosztályhoz két joghallgatót helyeztek át. A hivatali létszám tehát kilenc munkaerővel apadt, az ügyforgalom azonban az 1913. évi 9100, az 1914. évi 10300 számon felül volt: 10600.

Kráhm László valóságos mániákusa volt a munkának, munkakedve kiapadhatatlanul osztókélt a munkára, kettő helyett is dolgozott. Pótolni őt alig lehet. Most pedig a bünygyi osztály jelentősége a közéletmezés után az első, mert a háború a bünygyési hajlamokat felszabadította s a bünygyési alkalmakat megszorította. Ezért a bünygyi osztályt megbénítani most kétszeres hiba.

Ha a hivatali főnök azt mondja, hogy Kráhm László nélkülözhetetlen, elhelyezése

megbénítja a bünygyi osztály működését, el kell ezt binni neki.

Ha Gerő Gusztáv dr ügyvédnek baja van Kráhm László tisztviselővel, nem az utóbbinak megrendszabályozása az elintézés módja.

Megbénítani a bünygyi osztályt csak azért, hogy rá lehessen mutatni a vezetés tehetetlenségére, amely így nem lesz képes a közrendet fenntartani, — nem helyes intézkedés.

Jánossy Gyula rendőrkapitánynak a katonai szolgálat alól való felmentése ezzel párhuzamosan megindult s a javaslat illetékes helyen elintézés alatt áll. Jánossy Gyula viszonyozatala nem szorul ilyen indokokra. Igazságtalan intézkedések megbontják a fegyelmet s aki ezt teszi, az az elszabadított ördögöket vissza nem tudja majd szorítani s nem éri el célját.

Rimler Károly főispánhelyettesen áll, hogy az utolsó pillanatban bölcsebb intézkedéssel és kemény kézzel megakadályozza a nagyobb vizsály kitörését.

Övjük a gyermekek lelkét a fertőzéstől.

Váradai István indítványa az iskolaszékhez.

Az örutcai tanítótestület nevében Váradai István tanító érdekes és fontos indítványt nyújtott be Nagyvárad város iskolaszékéhez.

A jövő nemzedék érdekében, a gyermekek iránti meleg szeretetből fakadó indítvány a gyermekek lelkét oltozza megóvni a mindjobbban észlelhető elzúllástól. Rímutat színház, mozik, korezmák, kávéházak káros hatására a zsenge fiatal lelkekre; a gyermekek dohányzásának veszélyére. Radikális intézkedéseket kíván, hogy mindezeketől a 16 éven alóli ifjúság eltiltassék.

Az indítvány, mely az iskolaszék legközelebbi ülésén kerül tárgyalásra, a következő:

1. Színház és mozgószínházakba a mindkét nembeli ifjúságot 16 éven alól beengedni tilos. Az ifjúság szórakozására, nevelésére, oktatására hetenként egyszer-kétszer színház és moziifjúsági előadásokat rendezzenek. Ezeknek a programját azonban egy pedagógusokból, rendőrhatalósági községekből álló hatóság előzetesen cenzurálja. Ide vonatkozólag részletes tervezetet pedagógusok, színház és mozi igazgatók együtt készítsenek.

2. A vendéglők, korezmák, csapszék stb. sem zárt, sem nyitott üvegekben semmiféle italt sem a saját, sem a más fogyasztására 16 éven aluli kiskorúaknak ki nem szolgáltathatnak.

3. Trafikok, fűszerkereskedések, korezmák, vendéglők s mindazok az üzletek, melyek dohányárúval bármilyen formában foglalkoznak, semmiféle dohányt sem a saját, sem a mások fogyasztására 16 éven aluli kiskorúaknak ki nem szolgáltathatnak.

4. Mindazok, akik e rendelkezéseket megszegik, kihágást követnek el s pénzbírsággal, ismétlődés esetében pedig az üzletjog megvonásával büntetendők.

5. Csavarzó, vagy ödöngő gyermekeket a nap bármely szakában köteles a rendőrség vagy a polgárőrség figyelmeztetni s ha kell, hazakísérni. Ebben a város összes polgárai segédkezhetnek.

Képkiallítás a püspöki palotában.

Az Áldozócsütörtöki Ünnepély.

A gyermekekre — ma sokkal inkább, mint valaha — féltő gondossággal vigyáz minden ember. Gyönyörűen példázta ezt az alábbi bájos kis kép, amely ugyan Budapestben történt, de megtörténik az bizonyosan nálunk is, Nagyváradon.

A Rákóczy-uton, mindig ugyanannál a megállónál folszáll a villamosra minden reggel a pontos iskola időben egy fiúcska, meg egy kis lány, akik valahonnan a külső periferiákról járnak be a belváros egyik községi iskolájába. 8-9 évesek lehetnek. A kis fiú a hóna alatt cipeli a könyveit, a lányka meg a hátára szíjazott táskában viszi a sok tudományt. Apró, törékeny gyermekek mindakettő, valami szegény kisebb tisztviselő jól nevelt gyermekei. Befurakodnak a sok tolongó utas közé s várják: mikor ürül meg egy hely, ahová azután mindketten egyszerre letelepednek. Az utasok szeretettel nézik őket, szinte a szemükkel babusgatják mindakettőt.

Vagyunk egy páran mindennapi utasok, látásból már jól ismerjük egymást, tudjuk ki hol száll fel, vagy le, de egyébként nem érdeklődünk egymás iránt. Rokonszenvesebben csak akkor nézünk egymásra, mikor a két kis gyermek megjelenik s lassan — el kezd beszívárogozni a kocsiba.

A szemek feléjük fordulnak, idősebb urak utat engednek a fiúcskának, aki ugyalszik majd az életben is ambiciózus ember lesz, mert a kocsiban is mindig előre törtet. A két gyermekkel beköltözik a kocsiba a derű, a szeretet. Ha a fiúcska sok könyvet visz a hóna alatt, ügyelnek, hogy meg ne lökjen, ha a kis lány elmarad tolongás közben a testvérétől, helyet adnak neki, hogy elérhesse. Öreg urak letezik az ujságot s szeretettel simogatják őket a tekintetükkel.

Hol az egyik, hol a másik utas szólal meg: Hja a jövő nemzedék! — kezdi az egyik. — Nagy szükség van az országnak ezekre — mondja a másik. Na talán ezeknek jobb dolguk lesz, mint nekünk, — szól a harmadik. Hát bizony ma a legfontosabb a gyermek, állapítja meg valaki általános tetzés közben... S ime a sok unott, közömbös arca a rokonszenv szívárványa költözik. Egymást nem ismerő emberek magyarázták kölcsönösen: Vigyázzunk a gyermekekre, a háborúból legalább nekik legyen majd valami hasznuk, számukra teremjen egy szebb jövő!

A kis fiúcska csak ott ül a padon testvérkéjével, görcsösen szorongatja a könyveit, de bárhogy vigyáz, néha kiesszik egy földrajz, vagy számtan a csomóból s leesik a földre. S ekkor... gyorsabban, mint a gyermek, valamelyik törzsutas kap a könyv után, felkapja, odaadja a fiúcska kezébe s láthatóan örül, mikor az szépen, illedelmesen megköszöni. De a két kis gyermek már cihelődik. A fiúcska kézen fogva vezeti ki a testvérkéjét s mikor a kocsit megáll, egyszerre hárman, négyen is rászólnak a kaulazra: Vigyázzon, ne indítson addig, míg a gyermekek le nem szálltak. Egy utas kisiet a perronra, személyesen ellenőrzi, rendben történik-e a leszállás s ha igen, erőlyes hangon adja ki a kommandót: Most már mehetünk tovább! A többi utas is érdeklődéssel kíséri a leszállást, a szemek aggódnak, a fejek, vállak előre hajolnak, egy ur megint szól: Nagyon vigyázni kell ma a gyermekekre! S azután a szemsugarak keresgélnek még pár pillanatig az utcán továtűnő gyermekpár szilhuettjét. A villamos tovább rohog. A közömbösség lesz urrá megint, senkit sem érdekel már a másik, az ujságokba

temetkeznek megint, vagy üres arccal bámulnak ki a párás ablakon. Nos ez a villa mos vasut — ma az egész magyar társadalom, amelyik ösztönszerűen védi, oltalmazza a gyermeket.

Ezt a posztikus kis idillt mondotta el bevezetésekképpen Gonda Béla a Gyermektanulmányi Társaság egyik ünnepi gyűlésén. Így érezzük ezt Nagyváradon is. Az emberiség élőfájának gyönyörű virágát: a gyermeket sohasem becőzte több lágyan simogató szem, soha sem ölelte át több ölelő kar, mint most, amikor magát a fát egy borzalmas és szünni nem akaró világ vihar gyökeréig tépdési és rázza. Pajzán jókedvet varázsolni a gyermekek bánatos arcára legálább, ha már a magunkról nem tudjuk leteörölni a bánatot, most amikor mindenki egy közös gondolatba mélyedve, lehajtott fejjel jár az utcán. Ez a gondolat hatotta át a rendezőseket, midőn elhatározták, hogy egy gyermekfelvonulást, gyermek előadás rendez. Az ünnepséget valósággal megannyozza gróf Széchényi Miklós megyés püspök nemese elhatározása, aki Jézus szellemében azt ismételte az ünnepélyt rendezőknek, amit egykor az isteni Mester mondott az 6 tanítványainak: Engedjétek a kisdedekeket hozzám jönni! Gyönyörű kertjét nyitja ki a gyermekesereg számára áldozócsüörtökön. A kerti ünnepélyen természetesen mindenfél lesz, ami a gyermekeknek kedves. De ez már az ünnepség titkaihoz tartozik, amit egyelőre nem szabad elárulnunk. A fényesnek ígérkező gyönyörű ünnepségen bizonyára ott lesz a város apraja-nagyja s a befolyó jövedelemből árvaságra jutott gyermekeket fog a derék és leleményes Vörös-Kereszt fellegélyezni.

Bodnár János.

Végig a csatatereken.

A cs. és kir. hadügyminisztérium megbízásából remek képsorozatot mutatott be tegnap a Vigadó nagytermében Brunswik György huszárfőhadnagy. Összesen 224 gyönyörű vetített képet mutatott be egy összefoglaló felolvasás keretében.

A képek eddig nem kerültek nyilvánosság elé s azt az agitációs célt szolgálják, hogy bemutassák s kézzelfoghatóvá tegyék nagy győzelmeinket úgy itthon, mint a külföldön. Ezeket a képeket Amerikába is ki viszik, hogy az ántánt hazugságaival szemben bebizonyítsák fényes diadalainkat.

A képek bemutatják a tábori életet a lövészárokban katonáink áhítatát, több tábori misét. Az orosz hartereket, Vilmos császár Lemberg megvívásánál.

Az olasz hartereket, a hirhedt Doberdót, a Dolomitokat, az agyon bombázott Görzöt. A szerb és montenegrói hartereket, a félelmetes Lovosent óriási hadizsákmányával. Albániát az elfoglalt Durazzot. A rendkívül érdekes képsorozatot hadvezéreink képsorozata zárta be.

Az előadás 9 órakor kezdődött és fél 11 kor ért véget.

Birjuk az előadó ígérését, hogy a képeket a Katholikus Kör részére átengedi s így a pompás képsorozat nemsokára a Katholikus Körben is bemutatásra kerül.

* **HÁZINYUL** hasas 5t fiával eladó. Uri-utca 40.

Egy híres nagyváradi kártyás honpolgársága.

Egyik lapársunk tegnapi száma egy ismert nagyváradi kártyás honpolgárságának elvesztéséről számol be, amely úgy állott elő, hogy 10 éven túl nem tartotta fenn honpolgárságát jelentkezés által.

Az eset szereplője azonban nem az, akinek az illető lap leírja. Bay Lajos, aki Belgiumban élt, sosem volt kártyás, hanem technikus, egyidőben ujságíró a Paksy Gusztáv szerkesztésében megjelent „Nagyváradi Hírlap” nál, amelyben 48 as politikát folytatott. Művelt, komoly, esiszolt elméjű ember volt ez a Bay Lajos.

Sose kártyázott, mindig tanult s mikor kiment Belgiumba, csatornázási felügyelő lett. Igen praktikus tervei voltak, amelyek megvalósítását Belgiumban találta meg. Ő kezelte szülei házáat, egy kis házikót a Beóthy Ödön-utcában, de már a bátyja házáat, a Szent László-téri emeletes házat, amelyben most Cziller Imre és Csátáry József üzletei vannak, Várady Zsigmond dr. kezelte.

Akit a N. Napló összekever Bay Lajossal, az Váradi Bay Nándor, a bátyja az előbbinek. Fantasztikus, regényből kilépett alak, aki a Körösparton kezdte a kártyázást a kishíd alatt, az ott ősszenyert pénzből a Zöldfába vonult, amely akkor a híres kártyások buvóhelye volt. Ott egy bihari földbirtokostól 5000 koronát nyert el, mire ez öngyilkos lett. Akkor, hogy meneküljön a vizsgálat elől, Bécsbe, majd Párisba ment s ott a Cercle des Etrangersben „dolgozott” nagy szerencsével. Ekkor vette a házáat. Közben kalamitásai voltak, az összes turfokról kitiltották, állandóan zaklatták, de Nagyváradról mindig megérkezett a hatósági bizonyítvány kifogástalan erkölcsiéről.

Történetét egy folyóirat írta meg. „Egy híres kártyás története” címen s ebben VII. Edvárd angol királlyal való kártyázása, nyeresége és kikergetése a királyi kastélyból szenzáció erejével hatottak. Érdekes, effeminálódott kártyás volt Váradi Bay Nándor, aki minden március 15 re megjelent Nagyváradon sok százezer frankossal és jókedvvel. Egyet lumpolt itthon s visszament.

Szegény eszmadia fia volt, aki öreg korára elszegényedett, tényleg Belgiumba ment s ott huzódott meg. Onnan ruccant ki a nagy világfürdőkre dolgozni. De ez nem Bay Lajos, aki munkás ember, hanem ennek a kátyja volt.

Megkezdődött a hadiárvak biztosítása. Biharvármegye területén megkezdődött a hadiárvak jövőjéről való gondoskodás. A vármegyei árvaszék kezdeményezésére megindult biztosítási akció nagy jelentőségűt legelőnek Miskolczy Ferenc főispán ismerte fel, mint már megírtuk a főispán két hadiárvat biztosított. Azóta minden nap jönnek értesítések, hogy a vármegye különböző helységeiben biztosítottak. Verner Kálmán árvaszéki elnök most küldi azét a vármegye társadalmának vezető férfiaihoz a felhívást, amelyben külön is felhívja figyelmüket a hadiárvakra. A felhívás eredménye rövidesen nem várt, meglepő eredményt fog hozni.

HIREK

Dr Betegh Péter felolvasása.

A gróf Széchényi Miklós püspök palotájában rendezendő képkiallításal kapcsolatosan dr. Betegh Péter főhadnagy június hó 1 én este 9 órakor a Katholikus Kör Szt. László termében rendkívül érdekes felolvasást fog tartani Oroszországból való szökéséről és kalandos utazásáról a föld körül, míg végre Budapestre megérkezett.

A vetített képekkel kísért felolvasást, melyet Budapestén kívül dr. Betegh Károly várt, Debrecenben, Temesváron és Aradon tartott meg, mindenütt zsufolásig megtöltött nézőtér hallgatta és megvagyunk győződve, hogy nálunk is a Katholikus Kör nagyterme szüknek fog bizonyulni a publikum számára.

Belépti jegyek 3, 2, 1 korona és 50 fillér árban a Kath. Körben, a Hegedüs hírlapirodában és a Vörös-Kereszt közkörház-beli irodájában már a közeli napokban kaphatók lesznek.

* **Személyi hír.** Kenedi Nándor dr. kuriai bíró Nagyváradon időzik.

* **Bangha Béla Nagyváradon.** Eseménye lesz vasárnap a keresztény Nagyváradnak: Bangha Béla Jézustársasági áldozópap, a zseniális szónok Nagyváradra jön. Egy napot tud szakítani óriási elfoglaltsága mellett s ezt az egy napot a nagyváradi közönségnek szenteli, mely Bangha Béla óriási tudását, páratlan szónoki képességét, apostoli buzgóságát mindenkor olyan igaz szeretettel tudta értékelni. Bangha Béla a Kath. Népszövetség ünnepélyén fog beszédet mondani a Kath. Kör Szent László-termében; beszédének címe: „Magyarország a háboru után”. Az ünnepélyre a meghívókat holnap kezdik szétküldeni. A csoportvezetők szíveskedjenek holnap, csütörtökön délután 4 órától kezdve a Népszövetségi Hírelszövetkezetben a meghívókat átvinni. Az ünnepély tiszta jövedelmét a nagyváradi hadiárvak javára fordítják.

* **A temesvári katonai parancsnok Nagyváradon.** Hess altábornagy katonai parancsnok tegnap vezérkari főnöke kíséretében automobilon Nagyváradra érkezett a közös hadseregbeli csapatok és intézmények megtekintésére.

* **„Nem lesz uszoda a nyáron”.** Ez alatt a cím alatt megírtuk, hogy a Pankolits-uszodát tulajdonosa nem nyitja meg, mert nincs munkása s hatósági támogatásban nem részesül. Mint értesülünk, a tulajdonos a lábadozó osztag parancsnokához, Kerner István ezredeshez s a 70. gyalogezred parancsnokságához fordult, hogy hidászokat bocsássonak rendelkezésére, akikkel az uszodát megépítse. Indoka az, hogy a katonaságnak is érdeke egy fürdő fentartása, amelyre ő alkalmat ad s igénybe is veszik uszodáját.

* **Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Vostinár János dr. 37. gyalogezredbeli főhadnagyot a katonai érdemkereszt hadiékítményes 3. osztályával tüntette ki az ellenség előtt tanúsított vitézség és eredményes magatartásáért.

*** A IV. hadikölcsön.** A Bihoreana takaré- és hitelintézetnél a IV. hadikölcsönre a következők jegyezték: Bihoreana takaré- és hitelintézet 40000, Glatz József Budapest 15000, Köröstarjáni g. kel. román egyház 16000, Gólya János Oláhszentmiklós 10000, P. I.-né 5000, özv. Czeglédy István 5000, Szabó János Tótós 5000, Váradalpári g. kel. román egyház 5000, Diamandi József 5000, dr. Lázár Aurél 5000, Gellér Mihály 4000, Plev Vaszali Olosa 3000, Logoschan Miklós ezredes neje 3000, Domahidai g. k. egyház 4450, özv. Péter M.-né Ganes 3500, özv. Glatz Vilmosné 2300, „Soimul“ tak. és hitelintézet Vaskóh 2000, Szabó Jánosné Tótós 2000, dr. Pap Coriolan 1000, Paul Péter, Felsőbarakonyi 1000, Bogyó Tógyer, Váradalpár 1000, F. Indra György, Vezend 1200, Meisner Josefina 1000, Sajó György, Szaniszló 1000, Triffa Gligor, Szaránd 1000, Dudulescu György, Nyárszeg 1000, özv. Kozma Györgyné, Portelek 1000, Prigye Demeter, Vezend 1000, Papp László 1000, Felsőbarakonyi fogyasztási szövetkezet 100, Pap Romulus 100, Foró Imre, Nagykároly 600, Popovici Aron, Tenke 400, Sallay Lajos, Fekete György 400, Felsőbarakonyi közbirtokosság 500, Mariskás Erzsébet, Rojt 800, Bere János remetelorevi g. kel. lelkes által gyűjtött aláírások 3000, Muresán Ilonka, Érvasad 100, Minalca Trajáné, Érvasad 100, Patrok Demeter, Szaránd 600, Tyrla Mihály Szaránd 600, Balogh Imre rojt körjegyző által gyűjtött aláírások 1950, Muntean Matild, K. Gyéres 500, Gavrilsetye Pál és neje osztóndíjlap 600, Pityank János, Vezend 400, Valan Lászlóné, Domahida 100, Botorcsán György, Vezend 800, Trenye János, Kraszna sz. Miklós 300.

A Nagyváradi Agrár Takarékpénztárnál többek között a következők jegyezték a negyedik hadikölcsön alkalmával: Nagyváradi város közönsége 200000, Hrusztek Jen 5000, Gyémánt Mihály 10000, Róth Henrik 5000, Schwarcz Miksáné 20000, Ineze Lajos és Társa 15000, Ember Emánuelné 3000, Buzáth Ilona 1000, Száhlender Károly 3000, Jurieskay László 1500, Márton Menyhért 1200, Argyelan Tógyer 1000, Hoch Erzsike 2000, Friedmann József 10000, özv. Schwarcz Ferencné 6000, Schwarcz Artúr 2000, Steiner Viktorné 10000, Hariz Jenő 5000, Schwarcz Hermann 10 korona. Az intézetnél a IV. hadikölcsönből eszközölt jegyzések összege 333.800 korona, mind a négy hadikölcsön alkalmával eszközölt jegyzések összege 1.400.000 korona.

*** Adomány a rokkant katonáknak.** N. N. 20 koronát küldött lapunk szerkesztőségéhez a rokkant katonák részére. A nemesszivű névtelen adakozó adományát rendeltetési helyére juttattuk.

*** Cukorinség fenyeget.** Most nagy cukorhiány van, aminek oka a cukor-réparány. Ez folyton emelkedik és a gyárak együtt dolgoznak. Valószínű, hogy szeptemberig nem lesz cukorrépa s akkor beáll a cukorinség, amely ma akkora Nagyváradon, hogy a nagykereskedések cukor nélkül állanak. A zavarokhoz hozzájárul, hogy nincs elegendő vagon s így pld. a sarkadi cukorgyár nem tud szállítani rendes vevőinek sem. Az is lehetséges egyébként, hogy a cukorgyárak a már jól bevált receptet alkalmazzák és csak újabb áremelésre készítik elő a közönséget. Most visszatartják a cukrot, hogy a közönséget kiéheztessék s hajlandók legyünk drágán is vásárolni, csak kapjunk cukrot. Mikor a fogyasztók megpuhulnak, akkor fölemelik az árakat és egyszerre lesz cukor, persze drágán. Pár hónapja szintén cukorhiány volt; mihielyt megtörtént az áremelés, rögtön volt cukor. Csak tessék most is megpuhulni és meg-

kérdezni a cukorkartellról, hány újabb milliót akar kisorsfolni a közönségtől? Adjuk meg, ígérjük, hogy jó fiúk leszünk, kezdetesekölünk a cukorbáróknak s minden rendben lesz. Kapunk cukrot.

*** Kényszeregyezségek.** Tegnap Grünstein Sámuel nagyváradi fakereskedő, (Beóthy Ödön-utca 14) adott be kérvényt a királyi törvényszékhez, amelyben hitelezőit kényszeregyezésre kéri szoríttatni. A követelések bejelentése június 17, tárgyalási határidő június 20. Grünstein 30 százalékos ajánl fel egyességi alapul — Neumann Gábor kereskedő kényszeregyezési ügyében az összes hitelezők elfogadták a 40 százalékos egyességi alapot. Ezt a törvényszék rövidesen jóváhagyja. A javaslat Boles Ágoston dr. jegyző munkája.

*** Tizennégy millió koronás jegyzés a Magyar Általános Hitelbankban.** A hadikölcsön jegyzésének az utolsó napja tegnap zárult le. Tegnap még tömegesen jelentkeztek a hadikölcsönjegyzésre. A végleges eredményt tegnap este még nem lehetett megállapítani. Legérdekesebb és legirányadóbb az eredmény megállapításában a Magyar Általános Hitelbanknál eszközölt jegyzések eredménye. Tegnap estig Nagyváradról ötmillió koronát jegyezték a Hitelbanknál, míg vidékről kilenemillió koronát jegyezték. Összesen tizennégy millió korona volt a tegnap estig bejelentett jegyzések összege. Ez az eredmény mindenesetre még nem végleges, mert a mai postával sok jegyzés érkezik. Kétségtelen, hogy, bár a nagyváradi és a biharmegyei pénzüzetek meglepő agitációt fejtettek ki a hadikölcsön sikere érdekében, mégis a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókja ezek között a pénzüzetek között is vezetett.

*** A raffia-spekulánsok felsülése.** Szőlősgazda körökben a raffia iránti kereslet észrevehetően megesappant. A szőlősgazdák egyelőre ellátták magukat és nagyon magasra felesigázott árak mellett nem igen hajlandók vásárolni, hanem mindenféle pótszerekkel, sással, szármával igyekeznek magukon segíteni. Ma extrapríma Mayungaért 7-70 K-t, primáért 7-50 K-t, Tamata-ért 7-25 K-t igényelnek. Valószínű, hogy azok a spekulánsok, akik nagy készletet halmoztak fel, föl fognak sütni.

*** Nők a vidéki közigazgatásban.** A világháború mindenesetre a közigazgatásban is érezteti hatását. Különösen nagy a munkaerő hiánya a községi jegyzői hivatalban, ahol képzett munkaerőt ma már egyáltalán nem lehet kapni. Ha valahol ki-nálkozik is valaki egy állásra, oly magas fizetést kér, hogy békeidőben magának a hivatal vezetőjének se volt több. Ennek dacára egy-egy kínálózó munkaerőért való-ságos versengés folyik. Hogy magas díjazást kérnek a munkaerők, annak az az oka, hogy ma már csakugyan lehetetlenség meg-élni abból a fizetésből, amit békeidőben al-lapított meg a miniszter. A legtöbb községi jegyző tehát úgy segít magán, hogy saját zsebéből pótolja a felfogadott hivatalnok fizetését, mi által maga jut szorult hely-zetbe. Ezen a vizsás állapotban akart segí-teni a mezőgyáni főjegyző, aki egyenesen a belügyminiszterhez folyamodott és azt kérte, hogy a miniszterileg megállapított maximá-lis 1000 korona fizetést a háború tartamára emelje fel. A miniszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy a díjazás felemelését nem teljesítheti, mert csak napidíjasokról lehet szó, azoknak pedig 1000 koronánál többet nem lehet adni. Kijelenti azonban a mi-niszter, hogy semmi kifogása sincs az el-

len, hogy a férfi erő helyett női munka-erőt alkalmazzanak a jegyzői irodákban, mert a női munkaerő először is nem olyan ritka, másodsor lényegesen olcsóbb mint a férfi munkaerő.

*** Szegény emberek sorsa.** Az élelmiszerek drágasága mellett a ruházati cikkek drágasága nehezíti meg a szegény emberek megélhetését. Egy cipő talpalás 12—14 korona. A városi szolgák csekély 60—70 korona fizetésükön kivülegy évre 64 korona eszmapénzt kapnak. A mostani vi-szonyok mellett ebből nem képesek olyan lábbeliben járni, amelynek talpa is van. Kérték tehát a várost, hogy eszmapénzü-ket emeljék fel évi 100 koronára. És a vá-rosi tanács tagok szíve megesett a szegény szolgákon s a költségvetésben egy egy szolga eszmapénzét felemelte 64 koronáról 80 koronára, amiből egy egy hónapra 1 ko-rona 33 fillér esik. Ezen a jó viccen érde-mes volna nevetni, ha nem lenne olyan szomorú. A tanács évi 16 koronával akar segíteni a szegény embereken. — Külön-ben furcsa állapotok vannak a városházán szolgák ruházata körül egyáltalában. A nekik járó téli ruhákat most tavasszal kap-ták ki, holott már a nyári ruhát kellene ki-osztani. Az elmúlt évben a nyári ruha he-lyett 18 korona pénzt kaptak, amiből ugyan egy nadrágot sem képesek venni. Így az-után a szegény szolgák télen nyári ruhák-ban fáznak, nyáron pedig téli ruhákban izzadnak. Ez talán még sincs rendén.

*** A sérvesek besorozása.** Egész hadseregbe megy azon hadkötelesek száma, akiket sérvjük miatt besorozni nem lehetett. Mint értesülünk, a hadvezetőség tervbe vette, hogy a sérvel bíró hadköteleseket besoroztatja s katonai kórházakba utalja őket, ahol operáció útján megszabadulnak veszélyes betegségeiktől. A sörvet tudva-levőleg operációval sikeresen lehet orvo-solni, de a beteg hónapokig kíméletre szo-rul. Az ilyen operáltakat helyi szolgálatra csztanák be. Az operáció kötelezővé tevé-sét természetesen, mint minden kényszer-nyógvitást, csak törvény útján lehet ki-mondani.

*** Csak egy anya tudja** mennyi gondot okoz egy gyermek táplálása, amikor a legeslegjobb táplálószer, az anyatej hiány-zik vagy kevés. Milyen sokszor gyötrődik az anya amiatt, hogy nem tud mit adni gyer-mekének. Am ezért a gondos anya nem ho-csátkozik kísérletezésekbe, hanem csakis ki-próbált, megbízható tápszerhez folyamodik, se-z nem lehet más, csak a Nestlé gyermekliszt, amely már pár nap múltán érezteti kitünő hatását. — Egy igen tanulságos könyv jelent meg a Nestlé liszt használatáról és ugy ezt a könyvet, valamint egy próbadohoz Nestlé-lisztet ingyen és bérmentv. küld a Henri Nestlé cég, Wien, I., Biberstrasse 38/e.

*** Aszódy** Rákóczi uti kávé és tea üz-letségben nagy mennyiségű bor, konyak, rum, tea és likőr árak raktáron vannak, a háború előtti árakban lesznek kiszolgálva. Vigyázat orsolya Zárda épület. (Telefon 610) 1 kiló kész kávé cukorral 5 kor.

*** Palostkinté MOXIN** biztos szor. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

Aszódy Mihály Kossuth utca Sas palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyváradi és vidéke közönségét felhivom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimmet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (berna védjegyű) valamint thea, rum, konyak, likőrök, szardínia hal konzervek (huspótló) szalámi, ementáli sajt, összes létező csokoládé és cukorkaárak, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malaga-szólló és déligyümölcsök rendelkezésére ál-lanak, az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitünő zamatu kész kávé cukorral együtt kilója 5 korona.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő legszébb díszje. Az első ranc a szép asszony első igazi bűne. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát, eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 1.50. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Rimanóczy-palota.

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Kertész S. Sándor-féle üzlethelyiség s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt**, Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacharlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

* **Gyurjad Gyurka.** Piskáld ki Ellődök a jobbkaromat. Ott ahol a Dayeszter vize zug. Csukasziurke ember. Haborus mozifelvő. Rendkívül érdekes lemez új-donságok Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek, Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

x **Helybeli** nagy vállalatnál 10—15 mázsa makulatur papír eladó. Arajánlatokat a kiadóba kérünk.

A **husdrágaság** folytán a halkonzerv tápláló és olcsó. Kapható kizárólag **Aszódy** halüzletében Kossuth utca saspaszás.

Forolin a legjobb és legbiztosabb toillette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Mánás Miska.
Csütörtök: Tolvaj. (Góthék első fellépte.)
Péntek: Baccarat. (Góthék második fellépte.)
Szombat délután: A derék Fridolin.
Szombat este: Cyklámen (Góthék utolsó fellépte.)

A **Góth házaspár** első fellépte holnap, csütörtökön lesz a Szigligeti színházban. A kitűnő művészpár első vendégjátékául a Tolvajt választotta, amelyben egy Góth Sándornak, mint G. Kertész Ellának bravuros szerepe van. A jegyeket az előadásra már tegnap nagyban vásárolták, amelyek ma is kaphatók a színház pénztáránál.

A **derék Fridolin** jó vonzóerőnek bizonyul a színházbarát közönségre. Az igazgatóság e kedvelt, vidám operettet most a szombat délutáni előadás műsorára tűzte.

A **Szerlem Nagyváradon.** A szezonban színre kerül Barta Lajos színművének, a Szerlemnek a bemutatója. Erdélyi Miklós színgazgató most megszerezte a darab előadási jogát és a jövő héten gondos előadásban tartják meg a Szerlem bemutatóját a Szigligeti színházban.

APOLLÓ mozgó-színház

Szerda
Az örök éjszaka.
dráma 3 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

URÁNIA mozgó-színház

Szerdán
Szenzációs új műsor.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

IRODALOM

Új Idők. Művészi kép díszíti az Új Idők borítékját: Míse a táborban. A harctéri fényképek közül megemlítjük József Ferdinánd kir. herceg fényképét honvéd vezérkara körében, az olasz harctér érdekesebb eseményeinek fotografiáit, továbbá a Verdun körüli harcok képsorozát. A szöveg-részből kiválik Hercege Ferenc: Az arany hegedű című új háborus regénye, Krudy Gyula, Kádár Lehel és Czenk novellája, Kenegi Géza Eugenika című cikke, Szőlősszi Zsigmond csevegése a készpénzről, Juhász Gyula, Pósa Lajosné és Havas István verse.

A **„Vasárnapi Ujság”** május 21-iki száma nagy mennyiségű rendkívül érdekes harctéri képeken kívül különleges érdekes ségeket is közöl: Juszko Béla a kiváló festőművész emlékeztetés a szerbiai harcokból Hadi piktor naplója címmel, amelyet a művész maga illusztrált szép rajzokkal, képeket az Augusztus hajó idej első útjáról stb. Szépirodalmi olvasmányok: Zsoldos László regénye, Szőlősszi Zsigmond tárcája, Walter Bloem regénye. Egyéb közlemények: Képsorozat az élelmiszerhamisításról, s a rendes heti rovatok: a háboru napja, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetői ára negyedévre öt korona. Magrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.)

Az **Élet** szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) május 21. i száma a következő tartalommal jelent meg: A gyermek. Rabonbán. — Költmények: Donna nobis Pacem! Auer István; Szerenád a májusi holdhoz. Bardócz Árpád; Cseresnyeágak. Bodor Aladár; Lyra. Fábán Géza. — Csipkerózsika ébredése. (Elbeszélés.) Pokorný Margit. — Boldog otthon. (Regény.) Cyprian. — Gondolatok. H. K. — Az élet forrása. Marosi Arnold. — Tündermorzsa. (Arckép.) Ifj. Gál Mózes. — Kultura. — Hétfő-hétre. — Szerkesztői üzenetek. — A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A szerkesztésért felelősen felelős
Dr. PAPP KÁROLY.

Pályázati hirdetés!

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága nyugdíjazás folytán megüresedett II. oszt. adóhivatali számtisztji és ennek betöltésével esetleg megüresedő más állásoknak választás útján leendő betöltését a f. évi június havi rendes közgyűlés napirendjére tűzvé ki, felhívom mindazokat, akik a X.-ik fizetési osztályba beosztott 2000 kor. fizetés és 720 kor. lakpénzzel javadalmazott III. oszt. adóhivatali számtisztji és ennek betöltésével esetleg megüresedő más állásokra pályázni kívánnak, hogy pályázati kérvényüket szabályszerűen felszerelve, Nagyvárad thjf.

város főispánjához, mint a kijelölt választmány elnökéhez címezve, hivatalomnál, (Városháza I-ső em. 4. sz.) f. évi június hó 3-ik napjának d. u. 2 órájáig annyiával is inkább adják be, mivel az elkésettén beadott vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vételét nem fogadják.

Nagyvárad 1916 évi május hó 22 én.

Rimler Károly
polgármester.

Legbiztosabb és legmegbízhatóbb nyaraltatás.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy úgy helyben, mint nagyszalontai fióküzletben szörmeárakat, téliöltőnyöket, függönyöket szőnyegetek stb. nyaraltatás végett nálam és fióküzletben méltóztassanak elhelyezni hol kívánatra bármikor felmutatható. A nyaraltakat tisztán kezelve, gondozva és ki javítva annak idején hazaszállítatom. A raktáram és üzletem a károk ellen biztosítva van, ugyanazért kérem a nagyérdemű közönség szíves bizalmát, kiváló tisztelettel

Zimányi András

német szücs. Színház u. ca 4. sz. Adorján-palota. Telefon 824. Telep: Köös utca 47. saját ház

* A **Nagyvárad Takarékpénztárnál** jegyzett III-ik hadikölcsön kötvények a kiadott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében átvehetők.

KISS DÁVID és TSA RTG. Nagyváradon, Rákóczi-ut.

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főarutói.

A m. kir. szab. osztálysorsjáték XXXVI. ciklusa f. év május hó 24-én és 25-én kezdődő I-osztály huzására

ajánljuk szerencsés sorsjegyeinket

110,000 sorsjegy után 55,000 nyemremény kerül kifizetésre 14.459,000 korona készpénzben.

Az eredeti sorsjegyek árai:

egész	kor. 12.—
fél	” 6.—
negyed	” 3.—
nyolcad	” 1.50

Videkre szíves megrendelések utánvét-tel avagy a betétösszeg előzetes beküldése ellenében teljesíttetnek.

Felkérjük t. ügyfeleinket, hogy a már kézbesített sorsjegyek utáni I-ső oszt. betétet nálunk sürgősen befizetni sziveskedjenek. A meg nem tartott sorsjegyeknek azonnali visszaküldését kérjük, hogy mások igényeinek is megfelelhessünk.

Kiss Dávid és Trsa RTG.
Nagyváradon.

Szent László (Püspök gyógyfürdő) Nagyvárad mellett.

Kénes vasas hévízforrások, víz hőfoka 42 C° csúsz, köszvény minden formája, ischiás és női betegségek ellen, 1913-ban 6200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan a páratlanul hatásos Püspök-fürdő gyógyforrásait. Nagyszabású nyári uszoda 26 C° forrassvizzel és uszástanítással.

400 holdas park és fenyves erdő, gondozott sétautak, társalgó, olvasóterem, könyvtár, napilapok, folyóiratok rendelkezésre állanak.

Az egész fürdő ujonnan átalakítva, villanyvilágítás az egész telepen és az összes vendégszobákban. Posta, interurbán telefon.

Sebesült katonatisztek és katonák árkedvezményben részesülnek.

Fürdőismertetőt küld az Igazgatóság 1916 jan. 1-től.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.

* **Kiadó** Lahner György-utca 6. számú ház emeletén modern 2 szobás utcai lakás fürdőszobával aug. 1 re. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

5.

Elsőrendű jégszekrények olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiaival
Nagyvárad.

A MÚJÉG

naponkénti rendszeres szállítást megkezdtek, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgár R. T.
Telefon 439.

Legrégibb és legmegbízhatóbb nyaralási vállalat!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni a célra épült és fővárosi mintára berendezett

molykár elleni megóvó és biztosító vállalatomra.

Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett, bármily értékes ruhákat, szőrméket, függönyöket, szőnyeget stb. Azokat saját műhelyemben kijavítva, hiba nélkül szolgáltatom vissza. Kiváncsra azokért érte küldök. Az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva van. Becses pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

ZBORAY GYULA és TSA.

szűcs üzlete.

Fő-utca 7. sz. Telefon 947. sz.

Telep: Körös-utca 32. (Saját ház.)

Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágy betétek: összehajtott ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárak, izzólámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Helfy József utóda
NAGYVÁRAD.

KOSSUTHLAJOS-UTCA (Gyár-épület)
Telefon szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzletemet

ez idén is nagymennyiségű új zsákokkal és vizhatlan ponyvakkal gyarapítottam, úgy hogy a t. gazdaközönség ide vágó szükségletét a legolcsóbb kölcsönűjakkal mellett tudom kielégíteni.

Ezenkívül mindenféle

Új gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovább) gépkocsi- ben a legkiválóbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötélművek, gépszijak, dohány, zsákszínek és kévekötelekben. Nagy választék fákker takarokban és lópokroccokban.

Gyapju zsákokból nagy raktár!